

СТАНОВИЩЕ

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ПЛОВДИВ
Вх. № 2409 / 31.08.2021 г.

от д-р Виктория Сарафян-Озаян, дм, дмн,
професор по имунология в Медицински университет – Пловдив,
ръководител на катедра „Медицинска биология”
на дисертационен труд за присъждане на научна степен “Доктор на науките”
по научна специалност ”Терапевтична дентална медицина“

Автор: проф. д-р Нешка Манчорова-Велева, дм

Тема: “ВЪЗРАСТ-ЗАВИСИМИ ПРОМЕНИ В ДЕНТИНА И ЗЪБНАТА ПУЛПА – СТРУКТУРНА, ФИЗИКО-ХИМИЧНА И МОЛЕКУЛЯРНО-БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ”

Общи данни

Рецензията е изготвена в изпълнение на Заповед № Р-987/22.06.2021 на ректора на МУ-Пловдив, въз основа на представен на хартиен и електронен носител дисертационен труд в обем от 265 страници и 49 страници книгопис. Темата, изложението и оформлението на дисертацията оставят цялостното впечатление за комплексно, оригинално замислено и добросъвестно и последователно осъществено проучване.

Трудът е структуриран по хибриден принцип, съобразен с изискванията за изготвяне на дисертация, но с оригинален подход при представянето на собствените резултати. Основните раздели съдържат, както следва: въведение – 1 стр.; литературен обзор – 76 стр.; цел и задачи – 2 стр.; обобщение - 6 стр., изводи – 2 стр. и цитирани литературни източници на 49 стр. На 174 стр. са разгледани последователно всяка подцел, произлизащите от нея задачи, използваните материали и методи, получените резултати и обсъждането към тях.

Актуалност на тематиката

Изборът на тема за дисертационен труд – промените в дентина и зъбната пулпа, свързани с възрастта, е обоснован и логичен с оглед на професионалния профил на дисертанта като дентален лекар и изследовател. Сигналните и регулаторни взаимодействия между неколагеновите елементи на дентина и одонтобластите в зъбната пулпа са интересни, мултифакторни и неизяснени в детайли въпроси. Минерализацията на интратубуларния дентин по секреторно-независим път и фенотипните характеристики на одонтобластите при стареене са във фокуса на научните търсения на редица екипи. Апоптозата, автофагията, участието на лизозомите и митохондриите в тъканното ремоделиране на дентина и пулпата с възрастта провокират научното търсене на проф. Манчорова. Новите

биологична гледна точка. По-приемливо би било да се говори за фактори и механизми за осъществяване на процеса.

Много добро впечатление прави извеждането на нерешените проблеми като отделна част от обзора. Те систематизират данните и са доказателство за изследователския опит на автора. По този начин напълно логично е формулирана работната хипотеза - вътретубулният дентин се образува чрез секреторно-независим механизъм – в генезата му участват матрикс-медирана, апоптозо-зависима и/или серум-направявана интерцелуларна дифузия на неколагенови компоненти на ЕЦМ.

Целта звучи ясно и изцяло съответства на съдържанието на работата. Разбиването ѝ на подцели до известна степен фрагментира цялостната концепция.

Поставените 13 **задачи** са формулирани конкретно и като ниво на сложност и обем съответстват на тези за научна степен „д-р на науките“.

Материали и методи на изследването

Представени са към съответната подцел, а не в отделен раздел. Коректно са отбелязани единиците, времето и признаците на наблюдение. Сериозно постижение на проф. Манчорова е намереният баланс от различни изследователски методи и поставените задачи. Многообразието и интердисциплинарността на използваните техники са индикация не само за добре замислен труд, но и за изключителна енергия и организираност при осъществяването на всички анализи. Те изискват прецизна координация на специалисти от различни професионални направления при личното участие на дисертантката.

Избраните физико-химични, ултраструктурни, имунологични и клетъчно-биологични техники позволяват получаване на адекватен отговор на задачите, поставени в дисертационния труд. Статистическите анализи са подбрани в съответствие с типовете изследвания и търсените зависимости.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Оригиналната научна хипотеза за клетъчно-несекреторно образуване на транспарентния дентин налага проучването на два механизма за дентиногенеза без функцията на секреторни одонтобласти: серум-медирана и апоптозо-свързана дентиногенеза. Те са изследвани с богат методичен инструментариум, анализирани са 12 биологично-активни молекули при стрес и е направено молекулярно картографиране на сенилните одонтобласти с описан молекулен фенотип. Резултатите са илюстрирани с висококачествени микрофотографии и оригинални графики. Представени са данни в подкрепа на серум-медирания механизъм за образуване и минерализация на дентин без участието на одонтобластните клетки и клетъчно независим път за дентиногенеза.

степен “доктор на науките” по терапевтична дентална медицина, в професионално направление „Дентална медицина“ на д-р Нешка Манчорова-Велева.

30.08. 2021 г.

Рецензент:

Проф. д-р Виктория Сарафян, дмн